

ДЕТСКА ГРАДИНА С ЯСЛЕНИ ГРУПИ № 95 «ОМАЙНИЧЕ»

Столична община, р-н „Люлин“; тел. 02/927-74-55; e-mail: odz95box@gmail.com

Програмата за превенция на ранното напускане на образователната система е утвърдена със Заповед на директора № 49/16.10.2023 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

I. ВЪВЕДЕНИЕ.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално - икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на програмата на ДГ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Наредба за приобщаващото образование;
- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 - 2020 г./
- ✓ Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността /2014 - 2020г./
- ✓ Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 -2020г./, преждевременното напускане на детската градина е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално- икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Програмата, изработена с активното участие на педагози, психолог и родители, кореспондира с основните принципи на приобщаващото образование:

1. Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
2. Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
3. В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
4. Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;
5. Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
6. Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в социалния живот на групата. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
7. Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

Приемаме, че достъпът, участието и възпитанието в образователната и културна област, могат да играят важна роля в борбата с бедността, индивидуалното изключване, за насърчаване на по-широко социално приобщаване като благоприятстват личностното развитие. Преждевременното напускане на образователната система води до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравият статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование.

При изготвянето на програмата се отчитат:

- ✓ Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни.
- ✓ Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност.

II. ПРИЧИНИ ЗА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА.

Причините могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Икономически причини:

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от отпадане. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес. Голям е дялът на семействата, които работят в чужбина, като децата са оставени да живеят с баби и дядовци или друг и роднини, които не контролират ефективно или не насърчават участието на децата в образователната система.

2. Социални причини:

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца в риск от извършване на противообществени прояви, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания.

3. Образователни причини:

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация.

4. Етнокултурни причини:

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешно групови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на детската градина: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.

5. Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и ниво детска градина за справяне с преждевременното напускане; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

6. Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

III. ЦЕЛ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.

1. ЦЕЛ: Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното образование на децата като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация.
2. **ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:**
 - 2.1. Разработване, изпълнение на политика за повишаване на обхвата в образователната система при ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
 - 2.2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на детската градина с оглед ограничаване на последиците от тях.
 - 2.3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
 - 2.4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
 - 2.5. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на ДГ

IV. ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ:

1. Изработване ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца.
2. Проучване чрез анкети и др. методи на желанията на родителите за участие на децата в извънкласни дейности.
3. Сформиране на нови групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията.
4. Прилагане на нови подходи в работата с родителите - алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите- партньори на детското заведение; работа на родителските активи с родители на застрашени от отпадане деца.
5. Учителите, психолог и членовете на обществения съвет мотивират застрашените от отпадане деца да се включат в избрани от тях форми.
6. Установяване на ефективен диалог детска градина- външни институции, имащи отношение по проблема.
7. Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца.
8. Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането
9. Детската градина има изработена процедура за работа с деца в риск.

V. ПОЛИТИКИ И КЛЮЧОВИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА.

1. ПОЛИТИКИ. Постигането на оперативните цели на стратегията се осъществява чрез:

- 1.1. **Превенция**, която цели предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детската градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст.
- 1.2. **Интервенция**, която цели създаването на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.
- 1.3. **Компенсиране**, което има за цел да подпомогне преждевременно напусналите детската градина отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение.

2. КЛЮЧОВИ МЕРКИ.

- 2.1. **Политики за превенция на преждевременно напускане на детската градина.**

А) Осигуряване на позитивна образователна среда - климат, атмосфера на взаимоотношения, управление. Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете, както и с подобряване взаимодействието в образователната институция.

Б) *Разработване и изпълнение на политики в детската градина. Позитивната образователна среда във всяка детска градина е ключова мярка в превенцията на преждевременното напускане*

В) *Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и предотвратяване на преждевременното напускане детската градина. В това отношение следва да се постави акцент върху:*

- ✓ *оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;*
- ✓ *прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на детето като партньор в образователния процес;*
- ✓ *задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище;*
- ✓ *назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател при идентифицирана необходимост;*
- ✓ *развиване и популяризиране на нови форми на преподаване;*
- ✓ *формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.*

Г) *Осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието за децата от уязвими етнически общности. За целта е необходимо да се реализират политики за преодоляване на обособяването по етническа принадлежност на децата в групи и, ориентиране на обучението към работа в мултикултурна група, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес. Там, където е необходимо, следва да се предоставя допълнително обучение по български език.*

Д) *Достъп до качествено образование за деца със специални образователни потребности. Осигуряване на приобщаващо образование за децата със специални образователни потребности чрез:*

- ✓ *създаване и ефективно функциониране на достъпни центрове, предоставящи адекватна подкрепа за всяко дете;*
- ✓ *развитие капацитета на учителите от детските градини за работа с децата със*
- ✓ *специални образователни потребности, както и на специалистите, работещи с деца за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности; та изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всяко дете за осигуряване на приобщаващото образование.*

2.2. Политики за интервенция на преждеременно напусналите детската градина.

А) *Повишаване участието и ангажираността на родителите. Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата в риск от преждеременно напускане на детската градина и трябва да бъдат насърчавани чрез:*

- ✓ *популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на детската градина;*
- ✓ *повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на детската градина;*
- ✓ *включване в осъществяването на граждански контрол в управлението на образователните институции.*

Б) Подкрепа за развитието на децата, чрез:

- ✓ назначаване на психолози и/или ресурсни учители в детските градини - при идентифицирана нужда;
- ✓ създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

В) Прилагане на системи за ранно предупреждение. След идентифициране на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- ✓ работа със семейството му;
- ✓ допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;

Г) Развитие на занимания по интереси. Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата от живота в детската градина и ограничаване на преждевременното напускане. Те осмислят свободното време на децата чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително деца с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца в риск от отпадане и/или с прояви на агресия и/или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности.

Д) Подпомагане на децата, застрашени от преждевременно напускане на детската градина, по финансови причини. Една от основните причини за преждевременното напускане на детската градина е липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на децата в образователния процес. Целевата финансова подкрепа се изразява в:

- ✓ осигуряване на безплатни учебни помагала ;
- ✓ отпадане на таксите за посещение на ясла и детска градина ;

2.3. Политики за компенсирание на ефекта от преждевременното напускане на детската градина

А) Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я:

- ✓ завръщане на преждевременно напусналите детската градина към формалната система на образование;
- ✓ популяризиране на възможностите за участие в дейности по интереси и др.

VI. ПОЛИТИКИ И МЕРКИ В ДГ № 95 „ОМАЙНИЧЕ” .

Политиките и мерките, които ДГ № 95 „ОМАЙНИЧЕ” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки , като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

1. СЕМЕЙНИ И СОЦИАЛНИ ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ:

№	ПРИЧИНИ	МЕРКИ
1.1.	<i>Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на детска градина, поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите деца и по-ниска самооценка.</i>	<i>Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.</i>
1.2.	<i>Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.</i>	<i>Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“.</i>
№	ПРИЧИНИ	МЕРКИ
1.3.	<i>Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване и незаинтересованост на изученото през деня, както и подготовката на изпълнение на други поставени от учителя задачи;</i>	<i>Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в ДГ; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители е ръководство, с учителите в съответната група, с психолог и мотивиране и приобщаване към училищната общност.</i>
1.4.	<i>Чести конфликти между агресивни родители - побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.</i>	<i>В най-честите случаи детската градина се превръща в единствено защитено място за детето и учителят поема грижите за детето в образователната институция.</i>

2. **ДРУГИ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ, ЗАЛЕГНАЛИ В КОМПЛЕКСНИЯ ПЛАН ЗА ДОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, СВЪРЗАНИ С ПРЕВЕНЦИЯТА ОТ ОТПАДАНЕ :**

2.1. *Предприемане на УЧИЛИЩНИ ПОЛИТИКИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕРКИ, подчинени на областната и общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства .*

- 2.2. **КВАЛИФИКАЦИЯ** на педагогическите специалисти в посока справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант.
- А) Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците от агресия и насилие в ДГ.
 - Б) Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти.
- 2.3. Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на **ГРАМОТНОСТТА**.
- 2.4. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на **ПРИБЪЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ**.
- 2.5. Извършване на ефективна **ДИФЕРЕНЦИРАНА РАБОТА** с деца с намалена успеваемост. Възлагане на отговорни индивидуални задачи на децата, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.
- 2.6. **ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ** и работа с родителската общност „Група за родителска взаимопомощ“:
- 2.7. Приобщаването им към **ОБЩОЧОВЕШКИ ЦЕННОСТИ** и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
- 2.8. **ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ** - лекции, беседи свързани със здравословния на живот.
- 2.9. Превръщането на детската градина в **ПРИЯТНО И ЖЕЛАНО МЯСТО** за децата, чрез използване на **ИНОВАТИВНИ педагогични методи и форми** за задържане и стимулиране на познавателния интерес на децата.

МАЯ ГЕРГОВА, ДИРЕКТОР
НА 95 ДГ „ОМАЙНИЧЕ,
СТОЛИЧНА ОБЩИНА